
Restituiri istorice.

Cronica parohiei greco-catolice Șoimuș scrisă de Ioan Baci

Adrian ONOFREIU

Cuvinte cheie: parohia Șoimuș, Ioan Baci, cronică, modernizare, viață culturală.

Keywords: parisch Șoimuș, Ioan Baci, Chronicle, moderniyation, cultural life.

Personalitate complexă și în același timp, controversată a societății transilvănene de la cumpăna secolelor XIX-XX, Ioan Baci a beneficiat de o receptare în posteritate care nu l-a așezat întotdeauna corect în matricea sa istorică.

Viața și faptele sale au fost prezentate în numeroase articole publicate în presa românească din Transilvania – datorate atât celui în cauză, a urmașilor, care au încercat să-i reconstituie biografia¹ - cât și într-o primă încercare de sinteză monografică².

Și unele și altele, conțin o doză mai mult sau mai puțin consistentă de erori sau omisiuni, inclusiv a surselor documentare, care au conturat o imagine oarecum distorsionată a personajului.

De aceea, reținem pentru început câteva date biografice, documentate prin informații din surse oficiale.

Ioan Baci s-a născut la 2 ianuarie 1853 în Șoimuș, din părinții Ioan, notar și soția Anastasia, născută Moldovan, din părinți țărani. A decedat la 1 iulie 1938, la Lugoj³.

S-a căsătorit la 15 iunie 1875, la vârsta de 22 de ani, cu Nastasia Moldovan, de 20 de ani, ambii din Șoimuș; „vestirea” căsătoriei s-a făcut în zilele de 30 mai, 6 și 12 iunie 1875. Nași au fost „Alexandru Silași, protopopul Bistriței cu doamna sa”⁴.

A avut următorii copii: Aurelia, născută la 4 noiembrie 1876, botezată la 7 ianuarie 1877; la rubrica „Mențiuni”: „mort”⁵. *Corneliu*, născut la 13 septembrie 1879, decedat la 18 iulie 1881⁶; *Pompei*, născut la 10 aprilie 1882; la rubrica „Mențiuni”: „domiciliat în America”⁷; *Ioan Alexandru*, născut la 28 octombrie 1885, decedat la 23 octombrie 1886⁸; *Valeriu*, născut la 10 august 1889; la rubrica „Mențiuni”: „comptabil la Lugoj”⁹;

-
- 1 Teodor Tanco, Ioan Baci, fondatorul teatrului din Șoimuș, în „Virtus Romana Rediviva. Însemnări și portrete”, Bistrița, 1973, pp. 71-92; Idem, „Revista Ilustrată”, în *Ibidem*, vol. II, Bistrița, 1974, pp. 45-50; Idem, *Dicționar literar 1639-1997 al județului Bistrița-Năsăud*, Ed. Virtus Romana Rediviva, Cluj-Napoca, 1998, pp. 57-59; 313-314. Tot aici amintim numeroasele consemnări și încercări de conturare a biografiei rămase în manuscris, la Serviciul județean Bistrița-Năsăud al Arhivelor Naționale, fond *Emil Precup*; în continuare, A.N.B.-N., fond... d.
 - 2 Alexandru Nagy, *Ioan Baci. Viața și opera*, Ed. Arcade, Bistrița, 2006.
 - 3 A.N.B.-N., *Colecția registrelor parohiale de stare civilă*, Protocolul botezaților, Șoimuș, reg. inv. 1304, f. 51, poziția 4/1853; vezi și scrisoarea fiului Valeriu Baci către Emil Precup, din 12 iunie 1961, în Idem, fond *Emil Precup*, d. 187/5, f.3.
 - 4 Idem, *Colecția registrelor parohiale*... Protocolul cununaților, Șoimuș, reg. inv. 1305, f. 52, poziția nr. 4/1875.
 - 5 *Ibidem*, Matricola botezaților, Șoimuș, reg. inv. 1306, f. 4, poziția nr. 1/20/1876/1877.
 - 6 *Ibidem*, f. 7, poziția nr. 8/1879.
 - 7 *Ibidem*, f. 9, poziția nr. 1/15/1882.
 - 8 *Ibidem*, f. 13, poziția 6/1885. La primii patru copii, nași au fost protopopul Alexandru Silași cu soția.
 - 9 *Ibidem*, f. 17, poziția 5/1889.

Adrian ONOFREIU, Direcția Județeană Bistrița Năsăud a Arhivelor Naționale, e-mail: adrianonofreiu@yahoo.com